

പ്രവാസികൾ കേരളത്തിന്റെ ബ്രാന്റ് അംബാസിഡർമാർ

ജീവിതത്തിന്റെ പുതുവഴികൾ തേടിയുള്ള പലായനങ്ങൾ ലോകത്തെല്ലായിടത്തും തന്നെയുണ്ട്. ഒരുപക്ഷേ മനുഷ്യവംശത്തിന്റെ ചരിത്രം തന്നെ അത്തരം പലായനങ്ങളുടെ ചരിത്രം കൂടിയാണ്. ജീവനുവേണ്ടി ജന്മനാട് വിടുന്നതു മുതൽ അധിനിവേശവ്യാപനത്തിന് പുതിയ ദേശങ്ങൾ വെട്ടിപിടിക്കുന്നതുവരെ അതിലുൾപ്പെടും. ചിലപ്പോൾ അധികാരസ്ഥാപനത്തിന് ആട്ടിയോടിക്കപ്പെട്ടവരുടെ പലായനവുമുമാകുന്നു. എന്നാൽ മലയാളിയെ സംബന്ധിച്ച് പലായനത്തിനും പ്രവാസത്തിനും മിക്കവാറും ഒരു ലക്ഷ്യമാണുള്ളത് - ജീവിതം പച്ച പിടിപ്പിക്കുക. നാടിന്റെ പച്ചപ്പ് മനസ്സിലേറ്റി കടലിന്റെ ഉപ്പുകാറ്റേറ്റ്, ജീവൻ പണയംവെച്ചും ഉറുക്കളിൽ മറുകര തേടിയവർ തങ്ങളുടെ കുടുംബത്തിന്റെ, തങ്ങളുടെ തന്നെ സാമ്പത്തിക പ്രതിസന്ധികളെ മറികടക്കാൻ ആഗ്രഹിച്ചവരാണ്. പ്രവാസത്തിന്റെ വഴികളിൽ, രീതികളിൽ പല മാറ്റങ്ങളും വന്നിരിക്കാം. ഇന്ന്, വിദേശങ്ങളിലെ ജോലിസാധ്യത നോക്കിയാണ് പലപ്പോഴും വിദ്യാഭ്യാസം തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നതുപോലും. പത്തേമാരികളിൽ കടലുകടന്ന് മരുഭൂമിയിൽ വിയർപ്പൊഴുക്കിയവരായാലും വൈറ്റ് കോളർ ജോലി സ്വന്തമാക്കിയവരായാലും പ്രവാസത്തെ സഹവാസമായിട്ടാണ് കരുതുന്നത്. തങ്ങൾ എത്തിച്ചേർന്ന ദേശത്തെ ജനങ്ങളോട് സഹകരിച്ച്, അവിടുത്തെ ദേശമര്യാദകളെ, ഭാഷയെ മാനിച്ചും സ്വാംശീകരിച്ചും സ്വയം പാകപ്പെട്ടവരാണ് മലയാളികൾ. തങ്ങളുടെ സ്വപ്നങ്ങൾ സാക്ഷാത്കരിക്കുന്നതിനൊപ്പം നാടിന്റെ തന്നെ സാമ്പത്തികസ്ഥിതിയെ മെച്ചപ്പെടുത്താൻ അവർക്കായി. 'പ്രവാസി മലയാളി' എന്ന പ്രയോഗത്തിന് വലിയ പ്രചാരം ലഭിച്ചത് മലയാളിയുടെ സവിശേഷമായ പ്രവാസം കൊണ്ടുതന്നെയാണ്. നമുക്ക് ഏറ്റവും സുപരിചിതമായ ഒന്നാണ് ഗൾഫുകാരൻ കൊടുവരുന്ന പെട്ടിതുറക്കാൻ കാത്തിരിക്കുന്ന ബന്ധുക്കളും കുടുംബാംഗങ്ങളും. വിദേശത്തുനിന്നുള്ള തുണിത്തരങ്ങളും പെർഫ്യൂമുകളും കൗതുകവസ്തുക്കളും കളിപ്പാട്ടങ്ങളുമെല്ലാം വളരെ കൗതുകത്തോടെയാണ് നാട്ടിലുള്ളവർ നോക്കിക്കാണുന്നത്. തിരിച്ച്, നാട്ടിൽ നിന്നൊരാൾ വിദേശത്തേക്ക് മടങ്ങുമ്പോൾ തൂക്കം നോക്കി, ചക്കയും മാങ്ങയും കേരളീയപലഹാരങ്ങളും ഉപ്പിലിട്ടതുമൊക്കെയായി കൊടുപോകാവുന്നിടത്തോളം സാധനങ്ങൾ കൊടുപോകലും പതിവാണ്. ആ വരുന്ന നാട്ടുകാരനെ കാത്ത്, നാടിന്റെ രുചി കാത്ത് വിദേശത്തിരിക്കുന്ന കുട്ടുകാരുമെത്രയാണ്! ഇന്ന് ലോകവിപണിയുടെ പുത്തൻസാധ്യതകൾ സ്വകാര്യമായ ഈ കയറ്റിറക്കുമതിയിൽ ഏറ്റക്കുറച്ചിലുകൾ ഉണ്ടാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ഇത്, വളരെ രസകരമായി തോന്നാം, ഇതിലെന്താണിത്ര പറയാനെന്നും തോന്നാം. പക്ഷേ, അതിലുപേർ മലയാളിയുടെ പ്രവാസം. അവൻ പ്രവാസം കൊണ്ട്

അവൻ നേടിയതെല്ലാം നാട്ടിലെത്തിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നു. അതേസമയം, നാടിനെ കൈവിടാതെ കൂടെക്കൊണ്ടു നടക്കുന്നു. അത്, കേവലം ഗൃഹാതുരത്വത്തിന്റെ മാത്രം പ്രശ്നമല്ല. അടിയുറച്ച സ്വതന്ത്രത്വത്തിന്റെയും ആർജ്ജിച്ചെടുത്ത സ്വതന്ത്രത്തിന്റെയും കാര്യം കൂടിയാണ്. അതുകൊണ്ടു കൂടിയാണ് ലോകമെമ്പാടും മലയാളി അസോസിയേഷനുകൾ സജീവമായിരിക്കുന്നത്, ലോകത്തെല്ലായിടത്തും മലയാളികൾ സംഘടിപ്പിക്കുന്നത്. നാട്ടിലെത്തിയ പ്രവാസിയെ ശ്രദ്ധിച്ചാലറിയാം. അയാൾക്കെത്ര തിരക്കാണ്! നാട്ടിൽ വന്നുമടങ്ങുന്നതു വരെയുള്ള എല്ലാ ഉത്സവങ്ങളിലും പെരുന്നാളുകളിലും കൂടണം, അതിലേക്കുള്ളേറെ കൂട്ടുകാരുടെ സ്നേഹോപഹാരങ്ങളുമായി അവരുടെ യെല്ലാം വീടുകളിൽ ചെല്ലണം. സ്വന്തം വീട്ടിലിരിക്കാൻ കിട്ടുന്ന സമയം പോലും അത്തരത്തിൽ പങ്കുവെക്കപ്പെടുമ്പോഴും അതിൽ പ്രവാസിക്ക് വല്ലാത്ത ആനന്ദമുണ്ട്. അതെ, പ്രവാസിമലയാളി എന്നാൽ തങ്ങളുടെ സഹപ്രവാസികളെയും അവരുടെ കുടുംബത്തേയും നാടിനേയും തങ്ങളുടെ വീട്ടുകളിൽ നിന്ന് മാറ്റിനിർത്താത്തവർ എന്നുകൂടിയാണ് അർത്ഥം. ഇത് പ്രവാസം കൊണ്ട് മാത്രം സാധിച്ചതല്ല. മലയാളിയുടെ സാമൂഹികജീവിതത്തിന്റെ സംഘടനാസ്വഭാവത്തിന്റെ ഫലമാണത്.

ഒരു ശരാശരി മലയാളിയുടെ നിത്യജീവിതത്തിൽ, റസിഡൻസ് അസോസിയേഷൻ, സ്കൂൾ പി.ടി.എ, സഹകരണസംഘം, ക്ലബ്ബ്, മാതൃസമിതി, വയോജനസംഘം, വിരമിച്ചവരുടെ സംഘടന എന്നിവേ ഔദ്യോഗികവും അനൗദ്യോഗികവും സാമൂഹികവും മതപരവും തൊഴിൽപരവും കലാപരവും എല്ലാമായി അനേകം സംഘടനകൾ കടന്നുവരുന്നു. സംഘടനാ സാമ്പ്രദായത്തിന്റെ ആധിക്യം കാരണം ഉണ്ടായിട്ടുള്ള ട്രേഡ് യൂണിയനിസം, നോക്കുകൂലി, രാഷ്ട്രീയ അതിപ്രസരം പോലെയുള്ള വിപരീത വശങ്ങൾ പലപ്പോഴും ഉണ്ടാകുന്നു. അത് ഇത്രയും വേണോ; അനിവാര്യമാണോ; സമയംപോക്ക് അല്ലേ; ക്രിയാത്മകമാണോ; എന്നിത്യാദിയുള്ള സംശയങ്ങളും ഉയർന്നുവരുന്നു. കൂടാതെ, സ്വതന്ത്രമായി ജീവിതം നയിക്കുന്നവരെ സംഘടിതമായി നിയന്ത്രിക്കുന്നുവെന്നും സംഘടിത കൂട്ടങ്ങൾ അസംഘടിത പൗരസമൂഹത്തെ വരുതിയിലാക്കുന്നുവെന്നുമുള്ള ആശങ്കകൾ പ്രത്യക്ഷമായും പരോക്ഷമായുമുള്ള പരാതികൾക്കിടയാക്കാറുണ്ട്. ഇതെല്ലാം ഒറ്റവാക്കിൽ നിഷേധിക്കാനാവില്ല. എന്നാൽ സംഘടിതസ്വഭാവം കൊണ്ടല്ല, സംഘടനയുടെ ജനാധിപത്യസ്വഭാവം നഷ്ടപ്പെടുമ്പോഴാണ് ഇങ്ങനെയുള്ള പരാതികൾക്ക് ഇടയുണ്ടാകുന്നത് എന്ന് ആലോചിച്ചാൽ മനസ്സിലാക്കാം. സംഘടിക്കുന്നതിന്റെ ശക്തി അറിഞ്ഞവരാണ് കേരളീയസമൂഹം.

അങ്ങനെ എതിരഭിപ്രായങ്ങൾക്കും വിപരീത ഫലങ്ങൾക്കും വിമർശനങ്ങൾക്കുമൊക്കെയിടയൂടെ കിലും താഴെത്തട്ടിൽ തുടങ്ങിയുള്ള ഇത്തരം സംഘടനകളുടെ ഗുണഫലം ഏറ്റവും കൂടുതൽ അറിഞ്ഞ നാളുകളായിരുന്നു ഈ കൊറോണ ക്വാണ്ടന്റൈൻമെന്റ്. ‘കോവിഡ് 19’ രോഗബാധയുടെ വ്യാപനത്തിൽ, അമേരിക്കയും യൂറോപ്പുമടക്കമുള്ള വികസിതരാജ്യങ്ങൾ പോലും അടിപതറിപ്പോയത് നമ്മൾ കൂടെ കൈകൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. വ്യഭാസകരമായ മരണനിരക്ക് ആഗോളതലത്തിൽ കൂടിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നപ്പോഴാണ് കേരളത്തിലെ പോസിറ്റീവ് കേസുകളായ 93-ഉം 88-ഉം വയസ്സായവർ സുഖം പ്രാപിച്ച് വീടുകളിലേക്ക് മടങ്ങിയത്. പൊലിഞ്ഞ ജീവനുകളുടെ വില അറിയാതെയല്ല, എന്നാലും മരണസംഖ്യ, വികസിത രാജ്യങ്ങളെ പോലും അപേക്ഷിച്ച് കേരളത്തിൽ കുറവാണ് എന്നതാണ് വലിയ ആശ്വാസവും നേട്ടവും. രോഗവ്യാപനവും നിയന്ത്രണാതീതമായില്ല ഇവിടെ. അങ്ങനെ ഒരു കേരളമോഡൽ പ്രതിരോധപ്രവർത്തനം സാധ്യമായത് പല കാരണങ്ങൾ കൊണ്ടാണ്.

ഒന്നാമതായി, ഗവണ്മെന്റിന്റെ ഇച്ഛാശക്തിയാണ്. ‘ബ്രേക്ക് ദ ചെയ്ൻ’ കമ്പയിനിങ്ങിലൂടെ ഫലപ്രദമായി തന്നെ ആളുകളെ ബോധവൽക്കരിക്കാൻ സർക്കാരിന് കഴിഞ്ഞു എന്നതു തന്നെയാണ് വലിയ നേട്ടം. വീട്ടിലിരിക്കുന്നവരുടെ ഭക്ഷണവും മരുന്നുമടക്കമുള്ള ആവശ്യങ്ങൾ നിറവേറ്റപ്പെടുമെന്ന ഉറപ്പ് ജനങ്ങൾക്കു വന്നു. മറ്റൊരു പ്രധാനകാര്യം, അല്ലെങ്കിൽ ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ടത് ഏറ്റവും സുതാര്യമായി സർക്കാർ തീരുമാനങ്ങൾ ജനങ്ങളിലേക്കെത്തി എന്നതു തന്നെയാണ്. കൃത്യമായ വിവരങ്ങൾ ജനങ്ങളിലേക്കെത്തിക്കാൻ മൊബൈൽ ആപ്പ് പോലുള്ള സംവിധാനങ്ങളും ഒരുക്കി. മന്ത്രിയുടെ വാർത്താസമ്മേളനങ്ങളെ കാത്തിരിക്കുന്ന ജനത ഉറപ്പാക്കുന്നത് അത് തികച്ചും ജനാധിപത്യപരമായിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടാണ്. ആജ്ഞകളല്ല, ബോധ്യപ്പെടുത്തലുകളാണ് ഫലം കിട്ടിയത്. ഇതിലെല്ലാമുപരി, വിവിധ സംഘടനകൾ വഹിച്ച പങ്ക് ചെറുതല്ല. നാട്ടിലെ ഏറ്റവും പ്രാദേശികമായ കൂട്ടായ്മകൾ, കുടുംബശ്രീ, രാഷ്ട്രീയപാർട്ടികളുടെ യുവജനസംഘടനകൾ, സാമൂഹികമാധ്യമങ്ങൾ വഴി ഉറപ്പാക്കിയ കൂട്ടായ്മകൾ, കലാകാരന്മാരുടെ സംഘങ്ങൾ, സഹകരണ സംഘങ്ങൾ, ക്ലബ്ബുകൾ എന്നിവേക്കാൾ എല്ലാ സംഘടനകളും തങ്ങളാലാവുന്ന കാര്യങ്ങൾ ചെയ്തതുകൊണ്ടാണ് ഗവണ്മെന്റിന്റെ ഇച്ഛാശക്തിയും, ശാരീരിക അകലം - സാമൂഹിക സുരക്ഷ, ബ്രേക്ക് ദ ചെയ്ൻ തുടങ്ങിയുള്ള ആശയങ്ങളും സാർത്ഥകമായത്. പഞ്ചായത്തുകളടക്കമുള്ള സംവിധാനങ്ങളുടേയും ആശാവർക്കർമാരുടേയും പ്രവർത്തനങ്ങളുമെല്ലാം കൂട്ടായ പങ്കാളിത്തം ഏറ്റവും ഫലപ്രദമായി വിനിയോഗിക്കാനാകുന്നത് കേരളത്തിന് ഒരു സംഘടിതശക്തി

യായി പ്രവർത്തിക്കാനുള്ള സവിശേഷമായ കഴിവ് കൊടുതന്നെയാണ്. തൊട്ടടുത്ത വീട്ടിലോ ഫ്ലാറ്റിലോ മരണമടഞ്ഞാൽപോലും അറിയാൻ നിർവ്വാഹമില്ലാതെ, പരസ്പരം ബന്ധമില്ലാതെ, ആൾക്കൂട്ടത്തിൽ തനിയെ കഴിയുന്ന, സാമൂഹ്യത ഇല്ലാത്ത ജീവിതമല്ല മലയാളികളുടേത്. 'Everything for Sale' എന്ന നോവൽ ഓർമ്മിക്കാം. പ്രണയവും സ്നേഹവും കാമവും കുടുംബവുമെല്ലാം നാണയത്തുട്ടിന്റെ കണക്ക് ഒപ്പിക്കുന്ന സമൂഹങ്ങളിൽ ചുറ്റിലും നരകയാതന അനുഭവിക്കുന്നവരെ നോക്കാൻ ബാധ്യതയില്ല, സാധ്യതയുമില്ല. പ്രാഥമികാരോഗ്യ കേന്ദ്രങ്ങളുടെയോ ആരോഗ്യ പ്രവർത്തകരുടേയോ വീടുകളിൽ ഓടിയെത്തുന്ന യുവ കൂട്ടങ്ങളുടെയോ പ്രേരക്മാരുടെയോ പഞ്ചായത്ത് അംഗങ്ങളുടെയോ സാമീപ്യമില്ലാതെ ലോകം കേരളത്തിന്റെ സംരക്ഷണ വലയത്തെ കൂട്ടം അറിഞ്ഞും അത്ഭുതം കുറിയത് അതുകൊണ്ടാണ്. അതിർത്തികൾ അടയ്ക്കാതിരിക്കാനും നാട്ടിലെത്തുന്ന പ്രവാസികൾക്കായി സ്വയം സജ്ജീകരിക്കാനും കേരളത്തിനാകുന്നത് ഈ സഹകരണമനോഭാവം കൊടുത്തും സഹജീവിസ്നേഹം കൊടുമാണ്. ഒരു പരിധി വരെ പ്രവാസികൾക്ക് തങ്ങളെക്കുറിച്ചും നാട്ടിലുള്ള തങ്ങളുടെ ഉറ്റവരെക്കുറിച്ചും ആശങ്ക അകറ്റുന്നത് ഈ കരുതലുകളിലുള്ള വിശ്വാസത്തിലാണ്.

ലോകത്ത് എവിടെയുണ്ടാകുന്ന ചലനങ്ങളും പ്രത്യക്ഷമായോ പരോക്ഷമായോ മലയാളിയെ സ്പർശിക്കും. ലോകത്തിന്റെ ഏത് മൂലയിൽ ചെന്നാലും മലയാളികളുണ്ടാകുമെന്ന് കേവലഫലിതമല്ല. ലോകത്തിന്റെ പല ഭാഗത്തുള്ള ഉത്പന്നങ്ങൾ, സംസ്കാരം, സാങ്കേതികവിദ്യകൾ ഇതെല്ലാം പ്രവാസികളിലൂടെ കേരളത്തിലെത്തുന്നു. തിരിച്ച് കേരളത്തിലെ കാർഷികവിഭവങ്ങളും കലകളും സംസ്കാരവും സാമൂഹിക ഇടപെടലുകളുടെയും കൂട്ടായ്മയുടെയും മാതൃകകൾ മലയാളികളിൽ ലോകം കാണുന്നുമുണ്ട്. ഏത് വിപണിയേയും വ്യവസായത്തേയും തുറന്നുസ്പീകരിക്കുന്ന പാരമ്പര്യം കേരളത്തിന് എല്ലാകാലത്തുമുണ്ട്. മാറിയ ആഗോളവിപണിയുടേയും വ്യവസായസംരംഭങ്ങളുടേയും സാഹചര്യത്തിൽ നിക്ഷേപകരുമായി ആരോഗ്യകരമായ ബന്ധമുണ്ടാക്കിയെടുക്കാവുന്ന സൗഹൃദപരമായ അന്തരീക്ഷം കേരളം കാത്തുസൂക്ഷിക്കുന്നു. ചക്കയും മാങ്ങയുമടക്കമുള്ള കാർഷികവിഭവങ്ങളുടേയും അതോടനുബന്ധമായ മൂല്യവർദ്ധിത ഉത്പന്നങ്ങളുടേയും കൈത്തറിയടക്കമുള്ള കുടിൽവ്യവസായങ്ങളുടേയും വനവിഭവങ്ങളുടേയുമെല്ലാം വിപണനസാധ്യതയെ പുതിയ നിക്ഷേപകസംരംഭങ്ങളുമായി ഇണക്കിചേർത്ത് ലോകവിപണിയിൽ പുത്തൻ സാധ്യതകൾ ആരായുന്നു കേരളം. കോവിഡ്കാലത്ത് ഇവിടെ പെട്ടുപോയ വിദേശികൾക്ക് കേരളം നൽകിയ കരുതൽ, ലോകത്തിലേക്ക് തുറന്നുവെച്ചിരിക്കുന്ന വാതിലെന്ന് നിലയ്ക്ക് ടൂറിസം

രംഗത്തിന് കേരളം കൊടുക്കുന്ന പ്രാധാന്യത്തിനും സാംസ്കാരികവും സാമൂഹികവുമായി കേരളം സൂക്ഷിക്കുന്ന തുറവിനും ഉദാഹരണങ്ങളാണ്.

ലോകവുമായി കേരളത്തിനുള്ള ബന്ധത്തിൽ പ്രവാസികളുടെ പങ്ക് എത്രത്തോളം വലുതാണെന്ന് അറിയുന്നതുകൊണ്ട് തന്നെയാണ് 'ലോക കേരളസഭ' എന്ന ആശയം കേരളസർക്കാർ മുന്നോട്ടുവെച്ചതും അത് വളരെ ഫലപ്രദമായി പ്രാവർത്തികമാക്കിയതും. ലോക കേരളസഭ വെള്ളാനകളുടെയോ വ്യവസായികളുടെയോ സഭ അല്ല. ലോകത്ത് എല്ലായിടത്തുമുള്ള മലയാളിക്ക് എവിടെയോ ഒരു കൂടയുടെ കീഴിൽ ഒരുമിക്കാനുള്ള സാധ്യത ഉണ്ടെന്നുള്ള ഉറപ്പാണ്. അതോടൊപ്പം സംരംഭകത്വവും സാംസ്കാരിക വിനിമയവും ഭാഷാ ആഭിമുഖ്യവും സംഘജീവിതവുമെല്ലാം അതിൽ ഇഴുകിച്ചേരുന്നു. അങ്ങനെ ജനാധിപത്യത്തിന് നൂതന ഭാവം കേരളം സമ്മാനിക്കുന്നു. എന്നും ഒരുപോലെയിരിക്കുന്ന ഒരു യന്ത്രമല്ല ജനാധിപത്യം. സാമൂഹിക സാംസ്കാരിക പരിണാമങ്ങൾക്കനുസരിച്ച് മാറുന്ന ചലനാത്മകമായ സാമൂഹികപ്രക്രിയയാണ്. ലോക കേരളസഭയുടെ പലതരം മുൻകൈകളുടെ കൂട്ടത്തിൽ ശ്രദ്ധേയമായ ഒന്നാണ് OKIH - ഓവർസീസ് കേരളൈറ്റീസ് ഇൻവെസ്റ്റ്മെന്റ് ആന്റ് ഹോൾഡിംഗ് ലിമിറ്റഡ്. 'പ്രാദേശികവളർച്ചയ്ക്ക് ആഗോളചിന്ത' എന്ന ആശയത്തിലൂടെ പ്രവാസികളുടെ കഴിവും അനുഭവവും തൊഴിൽപരിചയവും കേരളത്തോടുള്ള അവരുടെ പ്രതിബദ്ധതയും വൈകാരികബന്ധവും സാമ്പത്തികവും സാമൂഹികവുമായ വികസനത്തിന് ഉപയുക്തമാക്കുക എന്നതാണ് ഇതുകൊണ്ട് ലക്ഷ്യം വയ്ക്കുന്നത്. സുതാര്യമായ സാമ്പത്തിക നിക്ഷേപത്തിലൂടെ നാടിന്റെ വികസനത്തിൽ പ്രവാസികളുടെ പങ്കാളിത്തം ഉറപ്പാക്കുമ്പോൾ സാധ്യമാവുന്ന ജനാധിപത്യബന്ധം അവർക്കുള്ള അംഗീകാരവും സാമ്പത്തികഭദ്രതയും കൂടിയാണ് ഉറപ്പാക്കുന്നത്. കൂടുംബത്തിന്റെ ദാരിദ്ര്യം മാറ്റാൻ ജീവൻ പണയം വെച്ച് ഉരുക്കളിൽ കടലു കടന്ന പ്രവാസത്തിന്റെ കഥയല്ല ഇനി. മാറിയ സാമൂഹിക-സാമ്പത്തിക- രാഷ്ട്രീയ സാഹചര്യങ്ങൾക്കനുസരിച്ച്, ആഗോളബന്ധങ്ങളുടേയും ലോകപൗരത്വത്തിന്റെയും കാലത്ത് 'പ്രവാസി മലയാളി' എന്ന പ്രയോഗത്തിന് രാഷ്ട്രീയവും ജനാധിപത്യപരവുമായ മാനങ്ങൾ കൂടി നൽകുന്നതാണ് ഇത്തരം പുതിയ ചുവടുവയ്പുകൾ. മലയാളിയുടെ പാരസ്പര്യവും സംഘടനാമനോഭാവവും ഏറ്റവും ഉത്പാദനക്ഷമമായി വിനിയോഗിക്കപ്പെടുകയാണ് ഇവിടെ. കൊറോണക്കാലത്ത് ലോകം ക 'കേരള മോഡൽ' ഇനി, പ്രവാസി ലോകത്തും സാമ്പത്തിക- രാഷ്ട്രീയ- ജനാധിപത്യരംഗങ്ങളിലും കാണിക്കാനാകുമെന്ന് പ്രത്യാശിക്കാം.